

УДК 327-027.555(477):327.323(477+061.1ЄС)

DOI <https://doi.org/10.32782/2312-1815/2025-20-7>

Василь Марчук

ORCID: 0000-0002-3992-8530

Микола Марчук

ORCID: 0000-0002-7001-282X

ЄВРОПЕЙСЬКА ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ: ШЛЯХ ДО АСОЦІАЦІЇ В ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЧЛЕНСТВА

Європейська інтеграція України залишається стратегічним пріоритетом зовнішньої політики країни, особливо після підписання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом у 2014 році та поданням заявки про вступ у 2022 році, а також через здобуття статусу кандидата в члени Європейського Союзу. У статті аналізуються ключові етапи цього процесу, включно з результатами щорічних самітів Україна – ЄС, які відіграють важливу роль у визначенні спільних досягнень та окресленні пріоритетів подальшої співпраці. У межах цих зустрічей досягнуто значних домовленостей, зокрема щодо безвізового режиму, який набув чинності у 2017 році, поглиблення торгівельних відносин у межах зони вільної торгівлі та посилення енергетичної співпраці.

Останні роки позначилися помітним прогресом у низці сфер. Наприклад, Україна поступово адаптує своє законодавство до європейських стандартів, що сприяє зміцненню верховенства права, децентралізації, підвищенню прозорості в боротьбі з корупцією. З 2022 року в контексті повномасштабної війни, Європейський Союз не лише підтримував Україну політично та фінансово, а й надав їй статус країни-кандидата на членство, що стало історичним рішенням саміту в червні 2022 року. Це визнання є важливим етапом на шляху до членства, хоча вимагає від України продовження реформ у сфері правосуддя, економіки та соціальної політики.

Саміти Україна – ЄС також підкреслили прагнення обох сторін до посилення економічної інтеграції. У 2023 році досягнуто значного прогресу в питаннях митного співробітництва, цифровізації та розширення участі України в програмах ЄС, зокрема «Горизонт Європа» та «Цифрова Європа». Експорт українських товарів до ЄС зростає, що підтверджує важливість європейського ринку для економічної стабільності країни. Проте процес інтеграції стикається із численними викликами, зокрема, пов'язаними з війною та внутрішньополітичними негараздами.

Ключові слова: європейська інтеграція, інститути та процеси, зовнішня політика, міжнародні угоди.

Вступ. Європейська інтеграція України є одним із ключових напрямів її зовнішньої політики, що визначає курс розвитку країни на десятиліття вперед. Прагнення до інтеграції в європейське співтовариство є не лише геополітичним вибором, а й глибоким цивілізаційним рішенням, спрямованим на закріплення європейських цінностей у державному та суспільному житті. Історичні корені України як частини європейського культурного простору спонукають до відновлення цих зв'язків у сучасних політичних й економічних реаліях. Шлях до асоціації з Європейським Союзом був непростим, але визначальним етапом стало підписання Угоди про асоціацію у 2014 році. Цей документ відкрив можливості для глибшої співпраці у сферах економіки, політики та культури. Водночас європейська інтеграція України є не лише перспективою розвитку, а й викликом, адже вона вимагає суттєвих реформ у всіх сферах суспільного життя. Війна, яка триває з 2014 року, стала одним із головних випробувань для європейських прагнень України. Вступ до ЄС передбачає відповідність країни копенгагенським критеріям, що вимагає стабільної демократії, розвинутої ринкової економіки та верховенства права. Попри

труднощі, Україна досягла значного прогресу в впровадженні реформ, зокрема у сфері децентралізації, боротьби з корупцією та адаптації законодавства до стандартів ЄС. Європейський Союз, своєю чергою, підтримує Україну фінансово та політично, визнаючи її роль у регіональній стабільності. Перспективи членства України в ЄС є однією з найбільш дискусійних тем у міжнародному співтоваристві, адже інтеграція України значно впливатиме як на саму країну, так і на європейський простір загалом.

Мета статті – проаналізувати процес європейської інтеграції України, включно з історичними етапами, сучасним станом, викликами та перспективами повноправного членства в Європейському Союзі. Особлива увага приділяється ролі Угоди про асоціацію, досягнутим реформам, геополітичному контексту, а також стратегічним вигодам і ризикам, пов'язаним із євроінтеграцією. Також дослідження спрямоване на оцінку відповідності України критеріям ЄС та визначення пріоритетних напрямів подальшого розвитку.

Матеріал і методи дослідження. Для досягнення мети дослідження використано: метод аналізу документів, що враховує дослідження офіційних документів Європейського Союзу та України, зокрема Угоди про асоціацію, стратегічних планів реформ, заяв Європейської комісії та Ради ЄС, підсумків багаторічних Самітів Україна – Європа тощо; історичний метод – полягає в аналізі історичного контексту європейської інтеграції України, включно з ключовими подіями, що вплинули на формування європейського курсу, наприклад, Помаранчева революція, Революція гідності та початок широкомасштабного вторгнення РФ; метод кількісного аналізу, що дав змогу здійснювати порівняння відсоткового співвідношення в контексті досягнення прогресу Україною ключових вимог щодо членства ЄС.

Результати та обговорення. Питання європейської інтеграції України охоплює широкий спектр напрямів, робота над якими сприяє досягненню стандартів ЄС задля поглиблення співпраці. Можемо виокремити кілька ключових чинників, які підсилюють необхідність набуття Україною повноправного членства в ЄС. Насамперед ідеться про безпеку. З огляду на ситуацію, яка склалася внаслідок російсько-української війни, членство в ЄС надає можливість інтегруватися в загальноєвропейську систему безпеки, що має посилити оборонний потенціал та захист від зовнішніх загроз. Наступним чинником виокремимо політичну стабільність. Членство в Європейському Союзі формує уявлення про надання інституційної підтримки демократичним процесам, верховенству права та боротьбі з корупцією, що посилює довіру громадян до державних інституцій, з одного боку, та вселяє віру в можливість збудувати міцну українську інституційну систему – з іншого. Варто звернути увагу на те, що і ЄС сьогодні переживає демократичну кризу. О. Свідерська акцентує на тому, що однією з причин такої кризи й посилення авторитарних тенденцій є вплив інформаційно-маніпулятивних технологій [13, с. 192]. Водночас авторка також наголошує на формуванні ілюзорності впорядкованості та керованості інституційних систем через інтернет, порушуючи тему «розмивання меж у політиці». Доволі показовим прикладом втрати стійкості демократичних інститутів є питання консолідації Заходу щодо російської агресії. Адже, з одного боку, існує усвідомленість загрози, якою є РФ для усього цивілізованого світу, що, зрештою, впливає на різнопланову допомогу з боку ЄС, а з іншого – що далі Європа віддаляється від позначки 24 лютого 2022 року, то частіше Україна потрапляє в полон популістичних політиків та стає предметом політичних ігрищ. Наступним чинником європейської інтеграції України є економічний розвиток, позаяк членство в ЄС забезпечує доступ до єдиного ринку, що сприяє збільшенню інвестицій, розвитку малого й середнього бізнесу, створенню нових робочих місць та зростанню експорту. Також варто виокремити соціальні стандарти, імплементація яких в українську політику сприятиме покращенню умов праці, системи охорони здоров'я, освіти тощо. Суттєвим чинником у цьому контексті також є можливість інтеграції України у світову спільноту. Насамперед тут варто наголосити на розширенні грантових можливостей у сфері науки, освіти, соціальних

гарантій. Культурна та освітня інтеграція сприяє зближенню й консолідації. ЄС є впливовим міжнародним гравцем, а тому членство дасть змогу Україні отримати гарну можливість розширити свій вплив у глобальній політиці, брати участь у вирішенні міжнародних питань.

Останнім чинником, на якому варто акцентувати увагу є цінності та ідентичність. Для України інтеграція до ЄС є підтвердженням її європейської ідентичності, спільності з країнами, що дотримуються принципів демократії, свободи та прав людини [1]. Наприклад, у дослідженні О. Молдова європейська інституціональна ідентичність України розуміється як «ступінь подібності українських інституціональних (публічно-управлінських та суспільних) практик відповідним європейським практикам, які визнані такими, що здійснюються на високому рівні інституціональної культури» [11, с. 237]. Також автор стверджує, що Україна належить до європейських держав за ознаками культурної та цивілізаційної спорідненості, хоча за критерієм культурно-інституціонального фактору, вона належить до іншого соціального простору [11, с. 239]. Шлях до членства України в ЄС розпочався фактично від часу відновлення української незалежності в 1991 році. Так, навіть у нормативних та законодавчих актах, які сьогодні втратили чинність, ідеться про те, що в контексті реалізації зовнішньої політики Україна прагне до інтеграції з європейською цивілізацією, що має забезпечити їй пришвидшення розвитку демократії та економічної спроможності її як незалежної держави [2; 3]. До сьогодні відбулося двадцять три Саміти Україна – Європейський Союз, починаючи від 5 вересня 1997 року, коли в Києві відбувся перший Саміт. Кожен із них був спрямований на зміцнення міжнародної взаємодії між Україною та ЄС. Наприклад, у 1992 році обговорено питання про спільну договірно-правову базу, розглянуто можливість поглиблення економічної співпраці [12; 14]. З 1997 й до 2004 року представником України був чинний на той момент президент Л. Кучма, з 2005 року його замінив В. Ющенко. Найважливішими політичними аспектами тематичних Самітів можна є такі: під час другого Саміту обговорено питання, пов'язані з умовами співпраці в контексті реалізації зовнішньої політики та політики безпеки. Велика увага у спільній заяві за підсумками другого Саміту приділена енергетичній безпеці й визначенню кроків України у бік забезпечення ефективного та екологічно безпечного енергетичного сектору [12]. Третій Саміт Україна — Європейський Союз дав змогу розпочати співпрацю в контексті запровадження режиму вільної торгівлі між Україною та ЄС. На четвертому Саміті багато уваги приділено затвердженню Національної програми інтеграції України до Європейського Союзу. Усі наступні Саміти стосувалися боротьби з організованою злочинністю, нелегальною міграцією, заборону торгівлі людьми, можливості розвитку науково-технічної співпраці України з ЄС [12; 16].

Посилення співпраці ЄС та України розпочалося вже за президентства В. Ющенка. Зокрема, ішлося про спрощення візового режиму й реадмісію, розвиток енергетичної інфраструктури із залученням Європейського інвестиційного банку і Європейського банку реконструкції та розвитку. Так, на думку представників ЄС, можна було б досягнути підвищення прозорості транскордонних енергетичних потоків, досягнути певної ефективності в контексті розбудови газової інфраструктури та електроенергетичних мереж. У контексті наступних Самітів лідери України та представництво ЄС розглядали можливості ширшої співпраці, можливостей урегулювання регіональних конфліктів, здійснення контролю щодо нерозповсюдження зброї масового знищення. Вагомим напрямом у новій Угоді щодо співпраці з ЄС були насамперед боротьба з тероризмом, запобігання надзвичайним ситуаціям та безпековим гарантіям у питаннях знищення застарілої і надлишкової легкої та стрілецької зброї і боєприпасів.

Україна набула статусу повноправного члена Світової організації торгівлі 16 травня 2008 року, після підписання відповідного закону Президентом України та проходження відповідних процедур у самій організації. Правління В. Януковича дещо уповільнило наближення входження України до ЄС. Це суттєво було пов'язане з політичним переслідуванням опозиції,

тиском на медіа та численними порушеннями прав людини за його каденції. Тому Саміти Україна – НАТО періоду 2011–2013 року містили наративи щодо поваги прав людини, свобод, демократичних цінностей та верховенства права, яке засноване на незалежному й неупередженому судочинстві, важливості вільних медіа. У 2013 році представники української влади заявили про згортання курсу щодо підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. У відповідь на це в Києві сформувалися протести, які згодом, після побиття мирного населення на Майдані, переросли в Революцію гідності. Зрештою, 21 березня 2014 року в Брюсселі відбувся позачерговий Саміт Україна – Європейський Союз. Цього разу українську делегацію очолював Прем'єр-міністр України Арсеній Яценюк, що, зрештою, започаткувало новий етап співпраці України з ЄС. Україна входила у війну з РФ, однак отримала підтримку з боку ЄС [12].

На цьому Саміті відбулося також підписання політичної частини Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. Основними елементами політичного складника є: Преамбула, Стаття 1, Розділи I «Загальні принципи», II «Політичний діалог та реформи, політична асоціація, співробітництво та конвергенція у сфері зовнішньої та безпекової політики» і VII «Інституційні, загальні та прикінцеві положення». Окрім того, на Саміті порушено низку інших питань, зокрема щодо імплементації Мінських домовленостей, наслідки, які несе окупація АР Криму і м. Севастополя, тощо. Економічна частина Угоди підписана 27 червня 2014 р. під час засідання Ради ЄС Президентом України П. Порошенком та керівництвом ЄС, а також за участю глав та урядів 28 держав – членів ЄС. Угода стосувалася розділів: III «Юстиція, свобода та безпека», IV «Торгівля і питання, пов'язані з торгівлею», V «Економічне та галузеве співробітництво» та VI «Фінансове співробітництво та положення щодо боротьби із шахрайством». Після цього ВРУ та Європейський Парламент синхронно ратифікували Угоду про асоціацію між Україною і ЄС 16 вересня 2014 р. Повністю Угода про асоціацію між Україною та ЄС набула чинності 1 вересня 2017 року [12; 15].

У контексті подальшого аналізу європейської інтеграції України та Угоди про асоціацію між Україною і ЄС, а також подальшої перспективи українського членства в ЄС варто звернутися до офіційних звітів «Порядку денного асоціації та Угоди про Асоціацію між Україною та Європейським Союзом». Так у період вересня 2014 – квітня 2015 року українською стороною ухвалено ЗУ «Про Національне антикорупційне бюро України», а також ЗУ «Про запобігання корупції», який розроблений за міжнародними стандартами, зокрема рекомендаціями GRECO. Протягом 2016 року відбувалося чимало важливих міжнародних подій. Так, у м. Брюсселі відбувся XVIII Саміт Україна – ЄС. Політичний діалог Саміту стосувався насамперед процедур виконання Україною Угоди, пов'язаної із децентралізацією – одним із ключових напрямів. У результаті запровадження реформи на кінець 2016 року в Україні створено 366 нових громад. У квітні 2016 року підписано угоду між Урядом України та Європейською комісією про фінансування «U-LEAD з Європою: Програми для України з розширення прав і можливостей на місцевому рівні, підзвітності та розвитку» [5, с. 10]. До 1 січня 2017 р. Україна приєдналася до 4 920 заяв з 5 875. Ратифіковано Статут Міжнародного кримінального суду ЗУ «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» (№1401-VIII), відповідним положенням доповнено статтю 124 Основного Закону [5, с. 13].

У 2017 році Україна здійснила важливий крок до вдосконалення виборчого законодавства. Окрім того, Україна активно продовжила приєднуватися до заяв ЄС щодо актуальних міжнародних питань. Так, згідно зі звітом про виконання Угоди про Асоціацію між Україною та ЄС, протягом 2017 року Україна приєдналася до 424 заяв (з 504). У контексті розвитку питань національної безпеки, разом з експертами НАТО, США та ЄС вдалося розробити проєкт ЗУ «Про національну безпеку України», основна місія якого – створити нормативні стандарти, які відповідатимуть стандартам ЄС [6, с. 10–11]. Питання безпеки продовжило бути актуальним й у 2018 році. Так, у цей період формування консолідованої європейської позиції

та політичної підтримки України відбувалося насамперед на основі Угоди. У червні 2018 року в Україні ухвалено ЗУ «Про національну безпеку», що дало змогу розпочати реформу сектору безпеки, враховуючи визначені стандарти ЄС і НАТО. Було створено дорожню карту законодавчого забезпечення виконання Угоди про асоціацію, яка мала б пришвидшити ухвалення євроінтеграційних законопроектів. Загалом, згідно зі звітом, Україна затвердила 11 законів та 10 законопроектів, які пройшли перше читання. Офіційні дані вказують на значний прогрес України на шляху до ЄС. Так, порівняно з 2017 роком, прогрес 2018 року становить 11%, тобто 52% від загальних завдань, поставлених ЄС. У зрізі головних напрямів найочевиднішим прогресом є розвиток підприємництва, що становить 89%, сільського господарства – 86%, зменшення технічних бар'єрів у торгівлі – 70%, зміни в соціальній політиці та трудових відносинах – 70% [7, с. 3]. У 2018 році Україна продовжила роботу з подолання гендерної нерівності.

Найменш вдалим для України є виконання зобов'язань в освіті, навчанні та питаннях, пов'язаних із молоддю. Загальний показник прогресу сягає лише 13%. Доволі низькими є показники щодо транспорту та транспортної інфраструктури, поштових та кур'єрських послуг – лише 15%. Прогрес у питанні державних закупівель – 16%, прогрес щодо захисту навколишнього природного середовища та цивільного захисту – 22% [7, с. 4]. Згідно з оприлюдненими даними звіту про виконання Угоди про Асоціацію між Україною та ЄС, протягом 2019 року Україна отримала схвальні відгуки про виконання своїх зобов'язань на численних тематичних міжнародних зустрічах. Наприклад, на XXI Саміті Україна – ЄС, що відбувся в Києві, V засіданні Комітету асоціації в листопаді 2019 року та VI засіданні Ради асоціації в січні 2020 року [8, с. 7]. Загальний прогрес виконання Угоди з боку України, згідно з офіційними даними за 2022 рік, становить 72%, що лише на 20% більше, ніж на кінець 2018 року, у 2021 році цей показник становив лиш 63% [8].

Подальший розвиток європейської інтеграції тісно пов'язаний із початком повномасштабної війни, розпочатої РФ проти України. Так, 28 лютого 2022 р. Україна офіційно подала заявку на членство в Європейському Союзі, і вже 1 березня 2022 р. Європейський Парламент ухвалив резолюцію про підтримку надання Україні статусу кандидата на членство в ЄС [9, с. 7]. Після кількох процедурних етапів 17 червня 2022 р. згідно з оприлюдненим Висновком Європейської комісії Україні рекомендовано надати статус кандидата в члени ЄС. Водночас перед державою Позитивна оцінка Європейської комісії створила передумови для ухвалення відповідного рішення Європейською Радою. При цьому для України було визначено сім рекомендацій щодо активного просування питання набуття членства. Загалом ці рекомендації стосуються таких напрямів: судова реформа, боротьба з корупцією та боротьба з відмиванням грошей. На кінець лютого 2023 року (за підсумками виконання попередніх завдань) згідно з аналітичним звітом, складеним Європейською комісією щодо відповідності законодавства України та права Європейського Союзу (*acquis* ЄС), на рівні показника 4 (хороший рівень підготовки) перебувають такі напрями: енергетика, митний союз, зовнішні відносини, «зовнішня, безпекова та оборонна політика» [9; 14]. На кінець 2023 року загальний прогрес виконання завдань у межах Угоди про асоціацію становить 88%. В оприлюдненому звіті, окрім низки ухвалених законів та норм, що були висунуті Венеціанською комісією, викладено шість стратегічних пріоритетів реформування насамперед юридичного сектору. Усі вони враховують різні рівні функціонування правової держави та вимагають відповідності встановленим стандартам ЄС і поваги до прав та свобод людини. Наприклад:

- 1) забезпечення дієвості та ефективності органів правопорядку та прокуратури;
- 2) здійснення послідовної кримінальної політики;
- 3) оперативність кримінальних проваджень;
- 4) система управління, орієнтована на результат відповідно до встановлених пріоритетів;

- 5) комплексна цифрова трансформація;
- 6) відкритість, прозорість, підзвітність і незалежність [10].

Так, можемо підсумувати, що подальший розвиток виконання українською стороною вимог ЄС щодо набуття статусу повноправного члена ЄС стосується насамперед інституційного та правового складників. Водночас варто підкреслити, що виконання зобов'язань має містити не тільки кількісні показники в контексті створення нових інституцій чи ухвалення законів, а й дотримання показників якості. Особливо, коли ці питання стосуються права, вільного функціонування медіа, забезпечення функціонування політичної опозиції тощо.

Висновки. Підсумовуючи викладене, хочемо звернути увагу, що Україна йде доволі складним і довгим шляхом до набуття нею статусу члена ЄС. Це зумовлено багатьма причинами, однак найголовніша – політична. Виникає враження, ніби держава щоразу, коли робить фактично квантовий стрибок у бік Заходу та побудову демократичних інституцій, переживає певний відкат через політичну турбулентність. Від початку відновлення української незалежності тільки два періоди яскраво відображають рух до ЄС та демократії – період після Помаранчевої революції та період після Революції гідності. На це, зокрема, вказують індекси демократії цих періодів. Звісно, сьогодні політичне керівництво також змушене докладати чимало зусиль для вступу в ЄС, однак показники щодо виконання Угоди більш спокійних років – 2020-го чи 2021-го – вказують на доволі пасивну позицію влади. Так, розвиток європейської інтеграції прямо залежить від реалізації внутрішньої політики в Україні та вміння знаходити консенсус серед найбільш ключових політичних гравців.

Література:

1. Дудкевич В. І. Євроінтеграційні практики України: політологічний вимір : дис. ... докт. філос. за спеціальністю 052 «Політологія». ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». Івано-Франківськ; Львівський національний університет імені Івана Франка, Львів, 2021.
2. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики : Закон України. Редакція від 31.03.2023. URL: <http://surl.li/kapzcz>
3. Про затвердження Стратегії інтеграції України до Європейського Союзу : Закон України від 11 червня 1998 року № 615/98. URL: <http://surl.li/hesfia>
4. Звіт про виконання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом станом на 5 лютого 2015 року. URL: <http://surl.li/bfzrmr>
5. Звіт про виконання Угоди про Асоціацію між Україною та Європейським Союзом в 2016 році. URL: <http://surl.li/awtlwi>
6. Звіт про виконання Угоди про Асоціацію між Україною та Європейським Союзом в 2017 році. URL: <http://surl.li/jjwojz>
7. Звіт про виконання Угоди про Асоціацію між Україною та Європейським Союзом в 2018 році. URL: <http://surl.li/qvktfk>
8. Звіт про виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС за 2019 рік. URL: <http://surl.li/wkzmgx>
9. Звіт про виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС за 2022 рік. URL: <http://surl.li/rkuxjx>
10. Звіт про виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС за 2023. URL: <http://surl.li/maevxr>
11. Молодцов О. В. До питання про європейську інституціональну ідентичність України. Європейські студії в Україні: здобутки, виклики та перспективи: Зб. мат. міжн. наук.-пр. конф. (м. Київ, 2 червня 2017 р.). Київ: Українська асоціація викладачів і дослідників європейської інтеграції; Терен, 2017. С. 236–241
12. Саміти Україна – ЄС. URL: <http://surl.li/ayvzgl>
13. Свідерська О. Труднощі інституційного регулювання цифровими ризиками у транзитному суспільстві. *Вісник Львівського університету. Сер.: Філософсько-політологічні студії*. 2020. Вип. 31. С. 189–195.

14. Marchuk, V., Dudkevych, V. European Integration of Ukraine: Political and Security Practices. Typi Universitatis Tyrnaviensis and VEDA. TRNAVA. 2022. 144 p. ISBN 978-80-568-0504-6
15. Marchuk V. Ukraine's European integration in the political dimension of Central and Eastern Europe. Trnava, VEDA, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied. 2022. 95 P. ISBN 978-80-568-0439-1
16. Marchuk V., Melnychuk. V. European Integration and Reform of Decentralization in Ukraine during Martial Law: Political Accents. VEDA, PETER LANG AG, Spectrum Slovakia. 2024. Vol.46. 152p. ISBN 9783631914663, <https://books.google.com.ua/books?id=fs610AEACAAJ>

References:

1. Dudkevych, V. I. (2021). «Yevrointehratsiini praktyky Ukrainy: politolohichniy vymir» [European Integration Practices of Ukraine: Political Science Dimension]. Dysertatsiia na zdobuttia naukovooho stupenia doktora filosofii za spetsialnistiu 052 «Politolohiia». DVNZ «Prykarpatskyi natsionalnyi universytet imeni Vasylia Stefanyka». Ivano-Frankivsk; Lvivskyi natsionalnyi universytet imeni Ivana Franka, Lviv [Dissertation for the Degree of Doctor of Philosophy in the Specialty 052 "Political Science". State Higher Educational Institution "Vasyl Stefanyk Precarpathian National University". Ivano-Frankivsk; Ivan Franko National University of Lviv]. [in Ukrainian].
2. Zakon Ukrainy «Pro zasady vnutrishnoi i zovnishnoi polityky» [Law of Ukraine «On the principles of domestic and foreign policy»]. Redaktsiia vid 31.03.2023 – Editorial dated 31.03.2023. zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <http://surl.li/kapzcz> [in Ukrainian].
3. Zakon Ukrainy «Pro zatverdzhennia Stratehii intehratsii Ukrainy do Yevropeiskoho Soiuzu N 615/98» [Law of Ukraine «On approval of the Strategy for Ukraine's Integration into the European Union» N 615/98] vid 11 chervnia 1998 roku - from June 11, 1998. zakon.rada.gov.ua. Retrieved from: <http://surl.li/hesfia> [in Ukrainian].
4. Zvit pro vykonannia Uhody pro asotsiatsiiu mizh Ukrainoiu ta Yevropeiskym Soiuzom stanom na 5 liutoho 2015 roku [Report on the implementation of the Association Agreement between Ukraine and the European Union as of February 5, 2015] <https://www.kmu.gov.ua/>. Retrieved from: <http://surl.li/bfzmr> [in Ukrainian].
5. Zvit pro vykonannia Uhody pro Asotsiatsiiu mizh Ukrainoiu ta Yevropeiskym Soiuzom v 2016 rotsi [Report on the implementation of the Association Agreement between Ukraine and the European Union in 2016]. <https://www.kmu.gov.ua/>. Retrieved from: <http://surl.li/awtlwi> [in Ukrainian].
6. Zvit pro vykonannia Uhody pro Asotsiatsiiu mizh Ukrainoiu ta Yevropeiskym Soiuzom v 2017 rotsi [Report on the implementation of the Association Agreement between Ukraine and the European Union in 2017]. <https://www.kmu.gov.ua/>. Retrieved from: <http://surl.li/ijwojz> [in Ukrainian].
7. Zvit pro vykonannia Uhody pro Asotsiatsiiu mizh Ukrainoiu ta Yevropeiskym Soiuzom v 2018 rotsi [Report on the implementation of the Association Agreement between Ukraine and the European Union in 2018] <https://www.kmu.gov.ua/>. Retrieved from: <http://surl.li/qvktfk> [in Ukrainian].
8. Zvit pro vykonannia Uhody pro asotsiatsiiu mizh Ukrainoiu ta YeS za 2019 rik [Report on the implementation of the Association Agreement between Ukraine and the EU for 2019]. <https://www.kmu.gov.ua/>. Retrieved from: <http://surl.li/wkzmgx> [in Ukrainian].
9. Zvit pro vykonannia Uhody pro asotsiatsiiu mizh Ukrainoiu ta YeS za 2022 rik [Report on the implementation of the Association Agreement between Ukraine and the EU for 2019]. <https://www.kmu.gov.ua/>. Retrieved from: <http://surl.li/rkyxjx> [in Ukrainian].
10. Zvit pro vykonannia Uhody pro asotsiatsiiu mizh Ukrainoiu ta YeS za 2023 rik [Report on the implementation of the Association Agreement between Ukraine and the EU for 2019]. <https://www.kmu.gov.ua/>. Retrieved from: <http://surl.li/maevxr> [in Ukrainian].
11. Molodtsov, O. V. (2017). Do pytannia pro yevropeisku instytutsionalnu identychnist Ukrainy. [On the question of the European institutional identity of Ukraine]. Yevropeiski studii v Ukraini: zdobutky, vyklyky ta perspektyvy: Zb. mat. mizhn. nauk.-pr. konf. (m. Kyiv, 2 chervnia 2017 r.). [European studies in Ukraine: achievements, challenges and prospects: Proceedings of the International Scientific-Professional Conference (Kyiv, June 2, 2017)]. Kyiv: Ukrainska Asotsiatsiia Vykladachiv i Doslidnykiv Yevropeiskoi Intehratsii; Teren - Kyiv: Ukrainian Association of Teachers and Researchers of European Integration; Teren: 236–241. [in Ukrainian].

12. Samity Ukraina – YeS [Ukraine – EU Summits]. Retrieved from: <http://surl.li/ayvzgl> [in Ukrainian].
13. Sviderska, O. (2020). Trudnoshchi instytutsiinoho rehuliuвання tsyfrovymy ryzykamy u tranzynomu suspilstvi. [Difficulties of institutional regulation of digital risks in a transit society]. Visnyk Lvivskoho universytetu. Ser.: Filosofska-politolohichni studii, Vyp. 31. [Bulletin of Lviv University. Ser.: Philosophical and Political Studies. Issue 31]: 189–195. [in Ukrainian].
14. Marchuk, V., & Dudkevych, V. (2022). European Integration of Ukraine: Political and Security Practices. Typi Universitatis Tyrnaviensis and VEDA. TRNAVA. 144 p. ISBN 978-80-568-0504-6
15. Marchuk, V. (2022). Ukraine's European integration in the political dimension of Central and Eastern Europe. Trnava, VEDA, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied. 95 P. ISBN 978-80-568-0439-1
16. Marchuk, V., & Melnychuk, V. (2024). European Integration and Reform of Decentralization in Ukraine during Martial Law: Political Accents. VEDA, PETER LANG AG, Spectrum Slovakia. Vol.46. 152p. ISBN 9783631914663, <https://books.google.com.ua/books?id=fs610AEACAAJ>

Vasyl Marchuk, Mykola Marchuk. European integration of Ukraine: the path to association with the European Union and prospects for membership

Ukraine's European integration remains a strategic priority of the country's foreign policy, especially after the signing of the Association Agreement between Ukraine and the European Union in 2014 and the submission of an application for accession in 2022, as well as through obtaining the status of candidate for membership of the European Union. The article analyzes the key stages of this process, including the results of the annual Ukraine-EU summits, which play an important role in identifying joint achievements and outlining priorities for further cooperation. Within the framework of these meetings, significant agreements were reached, in particular on the visa-free regime, which entered into force in 2017, the deepening of trade relations within the framework of the free trade area, and the strengthening of energy cooperation.

Recent years have seen notable progress in a number of areas. For example, Ukraine is gradually adapting its legislation to European standards, which contributes to strengthening the rule of law, decentralization, and increasing transparency in the fight against corruption. Since 2022, in the context of a full-scale war, the European Union has not only supported Ukraine politically and financially, but also granted it the status of a candidate country for membership, which was a historic decision of the summit in June 2022. This recognition is an important milestone on the path to membership, although it requires Ukraine to continue reforms in the fields of justice, economy, and social policy.

The Ukraine-EU summits also underlined the desire of both sides to strengthen economic integration. In 2023, significant progress was made on customs cooperation, digitalization, and expanding Ukraine's participation in EU programs, including Horizon Europe and Digital Europe. Exports of Ukrainian goods to the EU are growing, confirming the importance of the European market for the country's economic stability. However, the integration process faces numerous challenges, including those related to war and internal political turmoil.

Key words: European integration; institutions and processes; foreign policy; international agreements.

Відомості про авторів:

Марчук Василь – доктор історичних наук, професор кафедри політичних наук, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника.

Марчук Микола – кандидат історичних наук, доцент, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника.